

Joensuun kauppahalli

Diplomityö - Markus Mutanen

Joensuun kauppahalli

Diplomityö

Tekijä : Markus Mutanen

Oulun Yliopiston Arkkitehtuurin yksikkö

Ohjaaja: Janne Pihlajaniemi

Oulussa 4.11.2019

Markus Mutanen

Tiivistelmä

Diplomityöni on suunnitelmapainotteinen työ, jossa esitän oman ehdotukseni Joensuun uudeksi kauppahalliksi. Joensuun edellinen kauppahalli purettiin torin etelä-laidalta vuonna 2016. Purkamispäätöksestä lähtien olen seurannut keskusteluja siitä, tuleeko Joensuun torilla olemaan tulevaisuudessa kauppahallia vai ei. Olen itse Joensuusta kotoisin ja asunut siellä valtaosan elämästäni. Oma kiinnostukseni ja hankkeen ajankohtaisuus johti minut valitsemaan kyseisen aiheen diplomityökseni. Työ perustuu todelliseen tulevaan hankkeeseen, mutta se on tehty täysin riippumattomasti muista tahoista.

Diplomityöni koostuu kirjallisesta selostusosasta ja kauppahallin suunnitelmasta. Kirjallisessa osassa käyn läpi yleisesti Suomen kauppahallien historiaa ja pohdin kauppahallien merkitystä kaupungeille ja sen asukkaille. Keskityn erityisesti Joensuun vanhoihin kauppahalleihin, joita on ollut kaiken kaikkiaan kaksi. Teen myös tilannekatsauksen siitä, mitä Joensuun torilla on lähivuosina tapahtunut ja missä vaiheessa kauppahallihanke on.

Toisessa osassa esittelen kauppahallisuunnitelmani. Esitän suunnitelmassani ideoita, kuinka kauppahallin sijoituspaikan tuomia haasteita voisi ratkaista, sekä uudenlaisen kauppahallikonseptin, jossa kauppahalli koostuu kahdesta erillisestä palveluiltaan eriävästä osasta. Tämän ansiosta kauppahallin palveluaikaa voidaan jakaa portaittaisesti ja rakennus pysyy aktiivisena varhaisesta aamusta myöhäiseen iltaan saakka. Suunnitelmassa olen pyrkinyt huomioimaan Joensuun historian, torin alueen nykytilan, sen ympäristön sekä kauppahalli toiminnan nykytarpeet.

A b s t r a t c

My master's thesis is a design oriented work, where I present my proposal for a new market hall to city of Joensuu. The previous market hall was demolished from the south side of the market square in 2016. Since then I have followed the discussions on whether there will be market hall or not in Joensuu market place in the future. I am from Joensuu and have lived there most of my life. My own interest and the topicality of the project led me to choose this topic for my thesis. The work is based on a real future project, but it has been done in completely independence from others.

My thesis consists of a written commentary and a design of the market hall. In the written part I will go over the history of Finnish market halls and discuss their importance for the cities and their inhabitants. I focus especially on the two old market halls of Joensuu. I also review what has happened in the Joensuu Marketplace in the past few years and what is the current state of it.

In the second part, I will present my market hall design. I present ideas on how to solve the challenges posed by the location of the market hall and a new concept for the market hall, where it is divided in two distinct parts. This allows the hall's service hours to be staggered and the building to remain active from early morning until late at night. In the design I have tried to take into account the history of Joensuu, the current state of the square area, as well as modern needs of the contemporary market hall.

Sisältö

1	JOHDANTO	13
2	KAUPPAHALLIT ENNEN JA NYT.....	14
3	JOENSUU	
3.1	Torin alueen kehitys.....	24
3.2	Ensimmäinen kauppahalli 1902-1969.....	26
3.3	Toinen kauppahalli 1968-2016	28
3.4	Torin Nykytilanne	30
4	SUUNNITELMA	
4.1	Sijainti torilla	38
4.2	Konsepti	43
4.3	Tilaohjema.....	49
4.4	Ulkoarkkitehtuuri & Julkisivut	53
4.5	Sisätilat & materiaalit	57
4.6	Perinteinen kauppahalli	59
4.7	Food market	61
4.8	Rakenteista	63
	Lopuksi	71
	Kiitokset	73
	Lähdeluettelo	74
	LIITTEET: Planssipienennökset	77

1. Johdanto

Kuopion kauppahalli

Kauppahallit ovat olleet olennainen osa kaupankäyntiä Suomessa jo toista sataa vuotta. Kauppahallit ovat kaupunkilaisille tärkeitä rakennuksia, jonne he kokoontuvat tapamaan toisiaan, tekemään ostoksia ja viettämään aikaa. Niissä on päässyt tutustumaan perinteisten tuotteiden lisäksi kunkin ajan uutuuksiin ja ilmiöihin. Monessa kaupungissa kauppahallit ovat suosittuja nähtävyyksiä joissa turistit käyvät tutustumassa paikallisiin herkkuihin ja kulttuuriin. Ne ovat useasti myös antaneet kaupunkilaisille mahdollisuuden tutustua maailmalta tuotuihin eksoottisiltakin tuntuviin tuotteisiin.¹

Automarketit ja suuret kauppakeskukset ovat hallinneet ostoskulttuuriamme jo vuosikymmeniä. Viime vuosina individualistinen ajattelu on kuitenkin nostanut päätään - ihmiset tavoittelevat sekä uniikkeja kokemuksia että tuotteita. Lisäksi kuluttajat ovat tulleet tietoisemmiksi kulutusvalinnoistaan, jolloin ekologisen ja luonnonmukaisen lähiruuan kysyntä on kasvanut. Kun palveluita karsitaan ja automatisoidaan, kaipaavat ihmiset paikkoja, joissa he saavat asiantuntevaa ja yksilöllistä palvelua. Mielestäni kauppahallit pystyvät vastaamaan tähän tarpeeseen: halleissa on tarjolla tuotteita, palvelua ja tunnelmaa, mitä tavalliset päivittäistavara-kaupat eivät kykene tarjoamaan.

Olen itse syntynyt Joensuussa ja asunut yhtäjaksoisesti kaikkiaan 21 vuotta. Vaikka olen nyt asunut Oulussa jo reilut kuusi vuotta, pidän Joensuuta edelleen kotinani ja seuran aktiivisesti sen kehitystä. Itselläni on ollut melko etäinen suhde Joensuun kauppahalliin. Lähinnä siitä tulevat mieleen grillikioskit, joissa asioitiin kauppahallin ulkopuolelta. Sen sisällä muistan käyneeni vain muutamia kertoja. Tähän todennäköisesti vaikuttaa se, että muistan vain kauppahallin loppuvuodet, jolloin sen lasijulkisivut olivat peitetty mainoksilla ja muutenkin rakennuksen ylläpitoa oli laiminlyöty. Vanhempien tuttavieni puheissakin oli havaittavissa ristiriitaisia tunnelmia kauppahallia kohtaan ja haikailua ensimmäisen kauppahallin perään.

Tästä syystä, kun Joensuun kauppahallin purkamisesta toriremontin alta tehtiin päätös, se ei juuri saanut aikaan tunteita suuntaan, jos toiseenkaan. Lähinnä se aiheutti pientä innostusta siitä, saataisiinko Joensuuhun uusi nykyaikaisia tarpeita vastaava kauppahalli. Joensuun kaupungin järjestämästä kyselystäkin käy ilmi että 1081 vastanneen joukosta 82% toivoi kauppahallia torille² - kauppahallille siis löytyy joensuulaisten keskuudessa kysyntää. Näistä syistä ja aiheen ajankohtaisuuden vuoksi päätin laatia diplomityönäni oman suunnitelmani Joensuun kauppahallista.

¹ Gyllenberg, 2007, s. 81-84

² Joensuun kaupunki, Kauppatorinkyselyn tulokset, 2019

2. Kauppahallit ennen ja nyt

Helsingin vanha kauppahalli, kuva: Diego Delso, delso.photo, License CC-BY-SA, 2012

Kuopion kauppahalli

Suomessa kauppahallien rakentaminen keskittyy selvästi kolmeen jaksoon.

1880-luvun lopulla Suomen ensimmäisten kauppahallien valmistumisen jälkeen niitä nousi tiuhaan ympäri maan. Gustaf Nyströmin Helsingin vanhaa kauppahallia voidaan pitää Suomen ensimmäisenä varsinaisena kauppahallina. Se valmistui vuonna 1889 Helsingin Eteläsatamaan. Oulun vuonna 1901 valmistunut arkkitehtien Walter Thomen ja Karl Lindahlin suunnittelema kauppahalli kuuluu myös kauppahallirakentamisen ensimmäiseen aaltoon, jota voidaan pitää kauppahallien kultakautena. Tiilirakenteiset, basilikamuotoiset hallit edustivat tyyllisest eri kertaustyylejä, kuten esimerkiksi uusgotiikkaa ja uusrenessanssia. Vuosisadan alun trendikkäällä Jugend tyylläkin oli oma vaikutuksensa alkuvaiheen kauppahalliarkkitehtuuriin. Hyvänä esimerkkinä siitä on arkkitehti Johan Viktor Strömbergin suunnittelema Kuopion vuonna 1902 valmistunut kauppahalli. Ensimmäinen Maailman sota ja 1918 Suomen sisällisota katkaisivat luonnollisesti myös kauppahallien vilkkaan rakentamisen.³

1920-luvun loppu puoliskolla kauppahallien rakentaminen piristyi jälleen. Uutena kehityssuuntana kauppahalliosastoja sijoitettiin useasti muiden rakennuksien yhteyteen. Kuten esimerkiksi Lahdessa, jossa kauppahalli on sijoitettu vuonna 1923 valmistuneen kerrostalon ensimmäiseen kerrokseen. Tyyllisest 1920-1930-lukujen kauppahallit edustavat Klassismia. Tiili oli edelleen käytetyin rakennusmateriaali, mutta se jätettiin enää harvemmin näkyviin - sen sijaan julkisivut rapattiin. Kauppahallien toinen rakentamisjakso kuihtui maailmanlaajuiseen lamaan ja toisen Maailman sodan syttymiseen.⁴

1940-luvulla sotien vuoksi ei uusia kauppahallejakaan juuri rakennettu. Koko vuosikymmenen aikana ainut maahamme valmistunut yksilö oli Aili Wariksen tyyliltään jälleenrakennuskautta edustava Mikkelin kauppahalli, joka rakennettiin pommituksissa vaurioituneiden tilalle. 1950-luvulla Suomen selvittyä sodista ja jälleenrakentamisen päästyä kunnolla vauhtiin alkoi kolmas vilkas kauppahallien rakentamisjakso. Funktionalismi alkoi näkyä laajemmin katukuvassa ja sen vaikutus saavutti myös kauppahalliarkkitehtuuriin. MuunWWWmuassa lisääntynyt lasin, betonin ja nauhaikkunoiden käyttö näkyi 1950-luvun kauppahalleissa.⁵

³ Gyllenberg, 2007, s. 24-35

⁴ Gyllenberg, 2007, s. 49-50

⁵ Gyllenberg, 2007, s. 61

Hakaniemen lasihalli

Östermalmmin väliaikainen kauppahalli,
kuva: Arild Vågen, Attribution-Share Alike 4.0 International, 2017

Seuraavina vuosikymmeninä kauppahallien rakentaminen jälleen hiipui. Niitä on rakennettu vähän ja niiden monipuolistuneen palvelujentarjonnan vuoksi ne alkoivat saada enemmän ostoskeskusmaisia piirteitä. Myöhäisimmät kauppahallit ovat edustaneet 1960-luvun modernismia ja postmodernismia. Samaan aikaan viimeisen vilkkaan kauppahallien rakennus vaiheen loputtua 1950-luvun jälkeen kaupungeissa alkoi näkyä kiihtyvää vanhojen rakennusten purkamisvimmaa. Tämän seurauksena myös moni vanha kauppahalli purettiin suurten markettien ja ostoskeskusten alkaessa vallata kaupanalaa.⁶

Kauppahallien arvostus on kuitenkin selvästi kasvanut viime vuosina; niitä kunnostetaan ja myyjille tarjotaan remonttien ajaksi korkea tasoiakin väistötiloja, kuten esimerkiksi Helsingin Hakaniemessä Arkkitehtitoimisto NVØ Ky:n suunnittelema Lasihalli⁷ ja Tukholman Östermalmissa Tengbom arkkitehtien suunnittelema väliaikainen kauppahalli⁸. Myös uusia pysyviä kauppahalleja on rakennettu maailmalla lähivuosina. Esimerkkeinä mainittakoon Wingårdh Arkitektkontor AB:n suunnittelema Malmön uusi kauppahalli⁹ ja MVRDV:n suunnittelema Rotterdamien kauppahalli. Suomen kaupungeista Joensuun lisäksi ainakin Kangasalalle ollaan kaavailemassa uutta kauppahallia.¹⁰

Aikojen saatossa niin kauppahallit kuin niiden ympäristötkin ovat muuttuneet: kaupankäyntitavat ovat muovautuneet kauppiaiden ja asiakkaiden vaihtuessa. Kuten Gyllenberg toteaa: ”Ne kauppahallit, jotka ovat selviytyneet kaikista muutoksista ja mullistuksista, ovat tänä päivänä elävä osa kaupunkikulttuuriamme.”¹¹

⁶ Gyllenberg, 2007, s. 59-65

⁷ Vehkasalo, 2017

⁸ Archdaily, 2016

⁹ Archdaily, 2017

¹⁰ <http://www.kangasalankauppahalli.fi/>

¹¹ Gyllenberg, 2007, s. 91

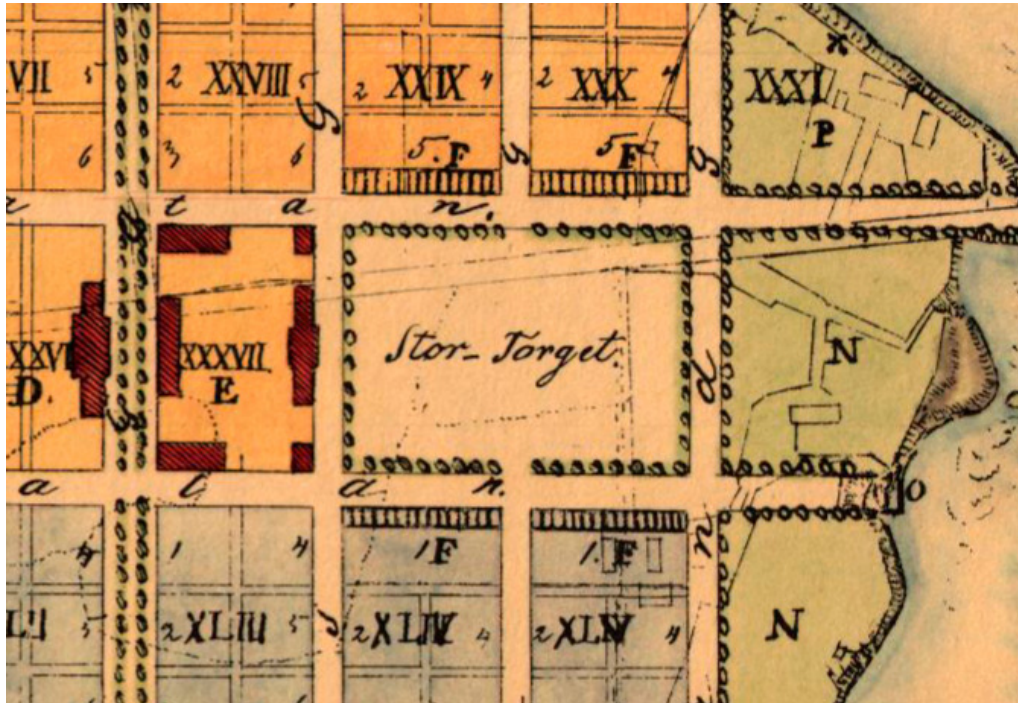

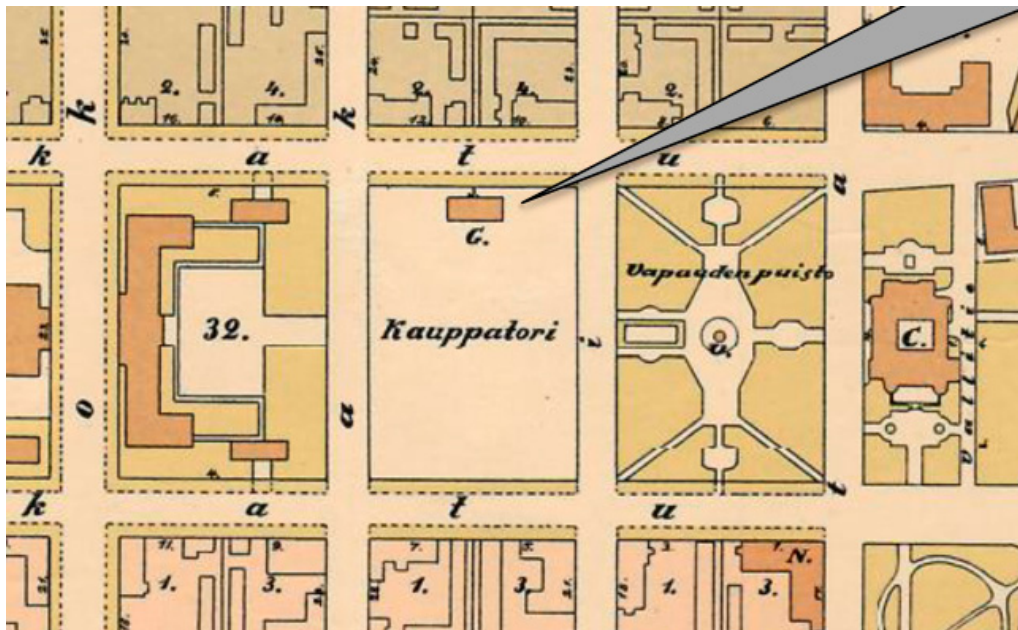
3. Joensuu

Joensuun vanha kauppahalli, kuva: Pohjois-Karjalan museo

1848 asemakaava, kuva: Joensuun kaupunki

1928 asemakaava, kuva: Joensuun kaupunki

3.1 Torin kehitys

Joensuun kauppahallien historia on ollut värikäs. Tori on muuttunut useaan otteeseen ja niin on kaupankäyntikin. Kauppahalleja on ollut Joensuussa kaikkiaan kaksi. Sen lisäksi kauppahalliksi on esitetty useita toteutumatta jääneitä suunnitelmia - viimeisimpänä lienee vuonna 2003 Heikki Niemeläisen ja Mikko Heikkilän ehdotus torin laitaa osittain maan alle sijoittuvasta liikerakennuksesta.¹²

Joensuun ensimmäisessä asemakaavakartassa vuodelta 1848 tori oli noin kaksi kertaa nykyistä suurempi. Se kattoi nykyisen torin lisäksi myös viereisen vapauden puiston alueen. Kaavakartassa se on nimettykin nimellä Stor-torget eli suuri tori. Tässä kartassa kauppahallille ei ollut vielä määritelty paikkaa. Vuoden 1867 asemakaavakartassakaan ei vielä kauppahallia näkynyt ja tori oli edelleen tuplasti nykyisensä kokoinen. Kauppahalli sai lopulta paikkansa vuoden 1923 asemakaavassa torin pohjoislaidalta. Tori oli nyt myös pienennetty nykyiseen kokoonsa. Vuoden 1962 asemakaavassa kauppahalli siirrettiin torin etelälaidalle, johon uusikauppahalli valmistuikin vuonna 1968. Torikortteli määriteltiin ainoastaan liike- ja palvelurakentamisen alueeksi. Asuntoja sallittiin rakentaa ainoastaan henkilökunnan tarpeisiin tilanteissa, joissa jatkuva läsnäolo oli liiketoiminnalle välttämätöntä.¹³

¹² Joensuun kaupunki, Yleisötilaisuuden esitys 31.1.2019

¹³ Joensuun kaupunki, Yleisötilaisuuden esitys 31.1.2019

Joensuun ensimmäinen kauppahalli alkuperäisessä asussaan. Kuva: Pohjois-Karjalan museo

Joensuun ensimmäinen kauppahalli laajennuksen jälkeen. Kuva: Pohjois-Karjalan museo

3.2 Ensimmäinen auppahalli 1902-1969

Ensimmäinen kauppahalli rakennettiin torin pohjoislaidalle vuonna 1902. Kauppahallin avulla haluttiin keskittää torikauppaa, jotta sitä olisi helpompi valvoa. Etenkin markkinoiden aikaan meno saattoi yltyä toreilla villiksi. Tämän lisäksi elintarvikkeiden myynnin hygieniää haluttiin parantaa. Kauppahallin suunnittelun sai tehtäväkseen kaupungin rakennusmestari Aaro Wilho Pitkänen. Hän esitti valtuusmiehille nähtäväksi sekä puisen että kivisen suunnitelman, joista päätettiin rakentaa ainoastaan puisen vaihtoehdon keskiosa.¹⁴

Valmistuessaan kauppahalli oli tyypillinen 1-kerroksinen ja suorarunkoinen. Siinä oli yksi käytävä, jonka ympärille myyntikojut asettuivat symmetrisesti. Poiketen ajan tavoista halli toteutettiin pilarirunkoisena. Tyyllisesti se edusti vuosisadan vaihteen nikkarityyliä. Se oli basilikatyyppinen, siinä oli kolme osaa eli laivaa, joista keskimmäinen oli muita korkeampi. Tämän lisäksi hallissa voitiin nähdä viitteitä jugendtyylistä: tästä esimerkkinä ikkunoiden ja keskikolmion kaarevat muodot. Hallia laajennettiin vuonna 1928 kummastakin päästä Viljo Raittilan suunnittelemissa alkuperäistä hallia matalammilla siivillä.¹⁵

Vanhan kauppahallin purkamispäätös aiheutti paljon keskustelua ja vastustusta. Hallia puolustivat muun muassa paikalliset yksityisissä toimistoissa työskentelevät arkkitehdit ja Lääninarkkitehti, etunenässä kaupunginarkkitehti Mauno Tuomisto. Säilyttämistä perusteltiin muun muassa eri aikakausien tuomien kerrostumien tärkeydellä sekä sillä että, maamerkkinä kauppahalli edustaisi häviävää Joensuun puukaupunkiaikakautta,¹⁶ josta muistona ovat torin kaakkoisnurkasta alkavat rantakadun puutalokorttelit. Samalla halli olisi tuonut Joensuuhun kauniin ja omaleimaisen lisän, joka oli ollut tärkeä osa kaupungin historiaa.¹⁷ Sille esitetyistä käyttötavan muutoksista huolimatta kauppahalli purettiin lopulta vuonna 1969. Tämän jälkeen Vanhan kauppahallin uudelleen rakentamista alkuperäisessä muodossa on ajettu useaan otteeseen, ensisijaisesti tätä varten 1974 perustetun Vanhan Kauppahallin Ystävien Seuran toimesta.¹⁸

¹⁴ Elsinen. 1998. s. 123

¹⁵ Elsinen. 1998. s. 124

¹⁶ Elsinen. 1998. s. 125

¹⁷ Piiparinen, 2011. s. 28

¹⁸ Piiparinen, 2011. s. 31

Joensuun toinen kauppahalli. Kuva: Pohjois-Karjalan Museo

Joensuun toinen kauppahalli. Kuva: Pohjois-Karjalan Museo

3.3 Toinen kauppahalli 1968-2016

Torin vastakkaiselle puolelle, sen eteläiselle reunalle rakennettiin 1967-1968 uusi 1960-luvun modernismia edustanut kauppahalli ikään kuin vanhan hallin vastakohdaksi. Pääsuunnittelijan vastuun sai vanhan kauppahallin suurin puolustaja Mauno Tuomisto ja suunnittelu tapahtui yhteistyössä toimistoarkkitehti Toivo Kortteisen kanssa. Ajatuksena oli että, halli täydentäisi keskustan halkovaa kaupungin julkisten rakennuksien vyöhykettä,¹⁹ johon kuuluvat muun muassa Joensuun vuonna 1894 arkkitehti Theodor Deckerin suunnittelema entinen lyseo, nykyinen taidemuseo ja Eliel Saarisen suunnittelema vuonna 1914 valmistunut kaupungintalo.²⁰

Kauppahallin moduulijaon kulmien 45 asteen viisteillä ja materiaali valinnoilla haluttiin yhdistää rakennusta kaupungintaloon. Lopulta kuitenkin pronssiset ikkunanpuitteet ja kuparinen tai pronssinen kivijalka karsittiin kustannussyistä pois ja vaihdettiin tavanomaisinpiin materiaaleihin, alumiiniin ja betoniin. Rakennus sisälsi vanhoihin kauppahalleihin verrattuna enemmän toimintoja, mikä vaikutti suunnitelmaan: se sisälsi muun muassa kioskeja, tilat taksikuskeille, yleisen wc:n ja jäädytetyn jätetilan ja tietysti perinteiset kauppahallin myymälät. Kauppahalli oli kaksikäytäväinen: siinä oli julkinen kauppakäytävä sekä huoltokäytävä henkilökunnalle. Kauppahalliin haluttiin kevyt ulkomuoto, ja tätä haettiin suurilla lasipinnoilla, jotka kauppahallin alkuaikoina valaistiin ylöspäin suunnatuilla loisteputkilla, jotka tekivät moduuleista ikään kuin suuria lyhtyjä.²¹

Kauppahallista esitettiin useita kertoja korjaussuunnitelmia, joista osa olisi muuttanut rajustikin rakennuksen ulkoista olemusta. Tuomisto oli ehdottanut myös Kauppahallin ehostamista alkuperäisten suunnitelmien mukaiseksi. Näistä suunnitelmista kaikki jäivät kuitenkin toteuttamatta.²² Kun Toriparkin rakentamisesta päätettiin, sinetöitiin myös Kauppahallin kohtalo: se purettiin toriremontin alta vuonna 2016.

¹⁹ Hentunen, 2016

²⁰ Piiparinen. Kulttuuri- ja rakennushistoriallinen selvitys, 2011. s. 9, 84

²¹ Hentunen, 2016

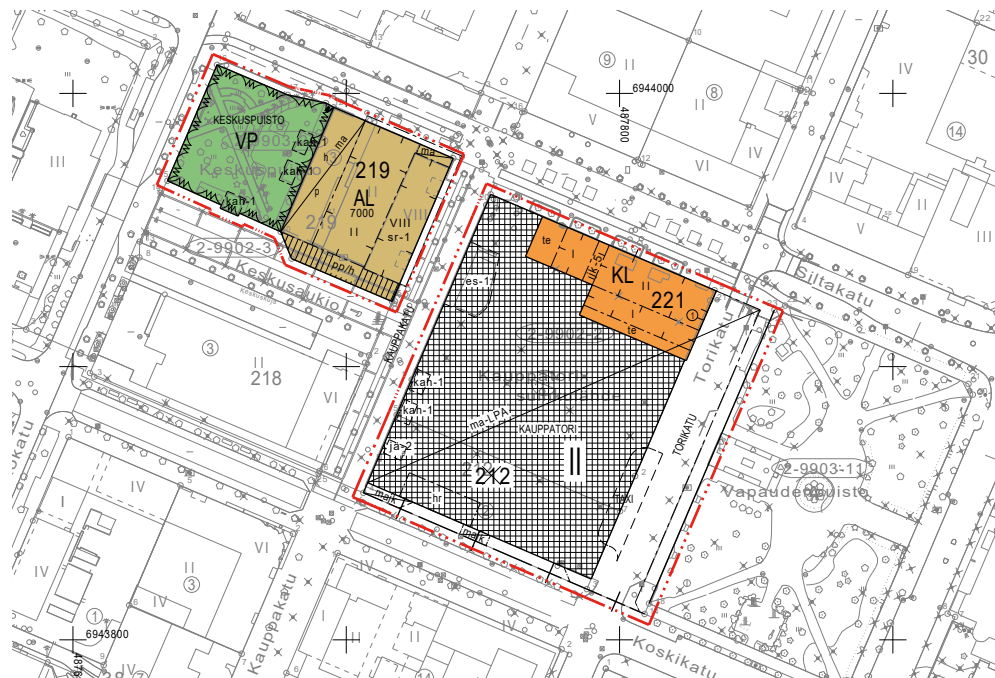
²² Piiparinen, 2011. s. 31

3.4 Torin nykytilanne

Voimassa oleva asemakaava, kuva: Joensuun kaupunki

Asemakaavaluonnos, kuva: Joensuun kaupunki

Voimassa olevassa asemakaavassa torin liike-/palvelurakennuksen paikka on osoitettu edellisen kauppahallin paikalle torin etelälaitaan. Joensuun toriparkin toteuttanut paikallinen S-ryhmän osasto eli Pohjois-Karjalan Osuuskauppa (PKO) haki kaavamuutosta toukokuussa 2018. Heidän pyrkimyksensä on uusi kaava, joka sallii palvelurakennuksen rakentamisen torin pohjoislaidalle. He ovat vuokranneet tontin kaupungilta.²³

Kaavamuutos käynnistyi kesäkuussa 2018 kaupunkirakennelautakunnan toimesta. Haettuun muutokseen liitettiin torin viereisen korttelin asemakaavamuutos. Tähän sisältyy Keskusaukion laitaan muutamavuosi sitten rakennetun kesäkahvion eli Vesiki-oskin sekä muiden kesäaikaisten kahviloiden paikan vakiinnuttaminen Keskusaukiolle ja Keskuspuistoon. Tämän lisäksi Markus Tavion suunnitteleman, vuonna 1951 valmistuneen Pankkitalon suojelutarpeen selvittäminen, joka kuuluu osana Joensuun rantapuistovyöhykettä valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen (RKY 2009) luetteloon.²⁴ Kaavaluonnos julkaistiin kesäkuussa 2019 ja se tulee kaupunginvaltuuston käsittelyyn joulukuussa 2019. Luonnoksessa kauppahallin tontille esitetään yksitasoisena kerrosalaltaan enintään 1000 k-m² ja osittain kaksitasoisena enintään 1500 k-m² rakennusta. Rakennustyöt alkavat aikaisintaan 2020-2021.²⁵

Joensuun tori on ollut viime vuodet kovassa muutoksessa. Tähän mennessä torille on valmistunut torin poikki kulkeva Siniseksi virraksi kutsuttu laatoituksen vyöhyke. ”Virta” kulkee taidemuseolta kohti kaupungintaloa korostaen näiden kahden arvorakennuksen yhteyttä. Sen varrella torin keskellä sijaitsee juomavesilähde. Torin itäreunaan valmistui syksyllä 2018 uusi OK-arkkitehtien suunnittelema esiintymislava. Sen lisäksi tori ja ympäröivät kadut ovat saaneet uudet rakenteet, taksialueen paikka on määritetty ja torille on rakennettu porrashuoneet toriparkkiin. Aiavan viimeisimpänä uudistuksena torin viereinen Vapaudenpuisto sai uuden ilmeen.

Joensuun kaupunki järjesti kyselyn kauppatorin alueesta, joka julkaistiin maaliskuussa 2019. Siinä käy ilmi, että tärkeimmät syyt torille saapumiseen ovat kesäaikaisten kahvilat ja ravintolat, sekä läpikulkeminen. Lisäksi 82 prosenttia kyselyyn vastanneista halusi kauppatorille kauppahallin, eikä mitään muuta rakennusta. Kyselyyn vastauksia kertyi kaikkiaan 1081.²⁶

²³ Joensuun kaupunki, Yleisötilaisuuden esitys 31.1.2019

²⁴ Joensuun kaupunki, Yleisötilaisuuden esitys 31.1.2019

²⁵ Joensuun kaupunki, kaavaselustus: luonnos, 2019

²⁶ Joensuun kaupunki, Kauppatorinkyselyn tulokset 1.3.2019

Torilava ja taustalla Pankkitalo

Kaupungintalo

Taidemuseo & Sininenvirta

4. Suunnitelma

Kaupunkirakeisuus

4.1 Sijainti torilla

Vaihtoehtoisia kauppahallin sijoituspaikkoja olivat torin pohjois- ja etelälaita. Torin viime aikaisten muutoksien vuoksi kauppahallin sijoittaminen kokonaisuudessaan itä- tai länsireunalle vaikutti haastavalta ja olisi sotinut tähänastisia torin muutoksia vastaan. Myös kauppahallimaisen toiminnan sijoittamisesta torin viereeseen Carelicumin kortteiliin on käyty keskusteluja.²⁷ Tässä vaihtoehdossa rakennuksesta tulisi hyvin eriluonteinen, joten päädyin itse käymään vertailua varsinaisen torin alueen vaihtoehtoista.

Valitsin itse suunnittelupaikaksi alkuperäisen kauppahallin tavoin torin pohjoislaidan. Tämän seurauksena kauppahallin torinpuoleinen julkisivu avautuu etelään mahdollistaen paremmat puitteet ulkotilojen hyödyntämiseen ravintolapalveluiden käyttöön. Torin pohjoislaita toimii mielestäni myös kaupallisessa mielessä etelälaitaa paremmin. Sijainti vahvistaa kauppahallin roolia keskeisenä kohtaamispaikkana ja näin asiakasmäärät olisivat suuremmat satunnaisen läpikulun seurauksena. Tällä paikalla kauppahalli näkyisi jo kaukaa Itäsillalta ja toivottaisi tervetulleeksi kaupunkiin rautatieasemalta saapuvat. Pohjoislaidassa kauppahallin kokoa ja sijoittelua rajoittaa muun muassa uusi torilava. Kyseisellä paikalla kauppahalli pystyy kuitenkin paremmin palvelemaan torin tapahtumia juuri lavan läheisyyden vuoksi.

Torin etelälaidassa kauppahallille olisi hieman enemmän tilaa etenkin syvyys suunnassa, mikä antaisi enemmän vapauksia sen suunnittelulle. Mielestäni se kuitenkin eristäisi jo entuudestaan torin etelälaidan varjoisia julkisivuja ja ei niin houkuttelevia liiketiloja muusta kaupungista. Pohjoislaidalle sijoitettu kauppahalli palvelisi paremmin kaikkia osapuolia. Se tiivistäisi hallin ja kauppakeskuksen välistä katutilaa ja lisäisi sen väkimäärää, sekä toimisi porttiaiheena torille ja toisi varjoista etelälaitaa lähemmäksi muita palveluja.

Pohjoislaidalla toimi pitkään erittäin suosittu Torikahvio sekä Marttojen leipomokahvila. Nämä joutuivat kuitenkin muuttamaan torin alaisen pysäköintilaitoksen rakentamisen aloitettua läheiseen puistoon. Kuulemani mukaan sekä yrittäjät että asiakkaat ovat pitäneet uudesta sijainnista, minkä takia en näe kauppahallin sijoitus paikan kanssa ristiriitaa. Ajatuksenani oli myös, että heille voitaisiin tarjota tiloja uudesta kauppahallista.

Kun kaavaluonnos julkaistiin kesällä 2019 oli työni jo edennyt melko pitkälle. Suunnitelmassa onkin havaittavissa joitain poikkeamia mahdollisesta tulevasta kaavasta, mutta myös paljon yhtäläisyyksiä. Kaavaluonnoksesta poiketen olen halunnut sijoittaa kauppahallin niin, että se jatkaa Siltakadun ja Torikadun olemassa olevien rakennusten linjoja. Tämän vuoksi olen joutunut tekemään pieniä muutoksia kevyesti liikennöidyn Siltakadun kauppahallin takaisen osan jäsentelyssä. Olen muun muassa siirtänyt polkupyöräkaistan keskemmälle lehmusrivin toiselle puolelle.

²⁷ Joensuun kaupunki, kaavaselostus: luonnos, 2019

Asemapiirustus 1:1200

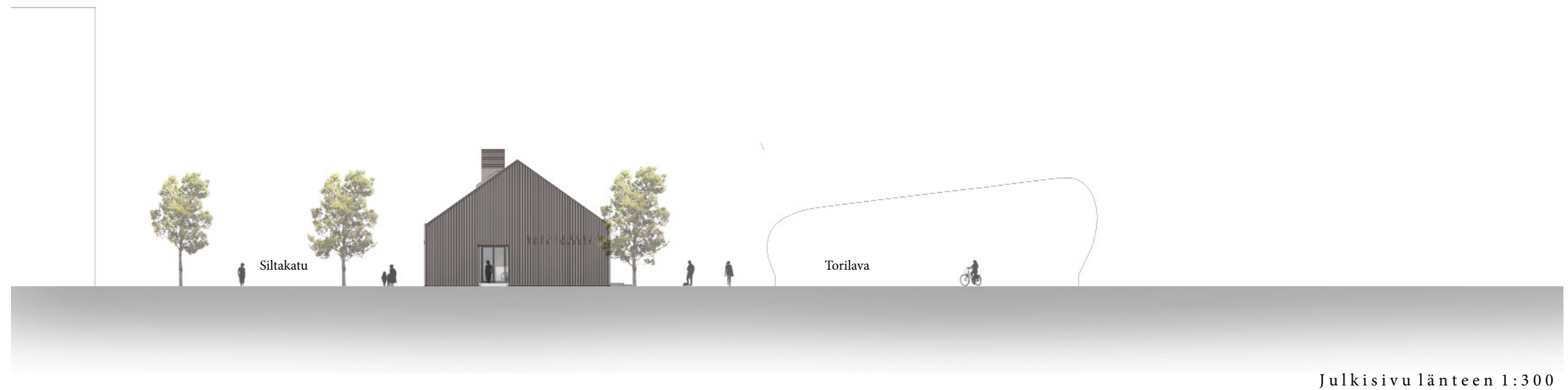
Näkymä vapaudenpuistosta

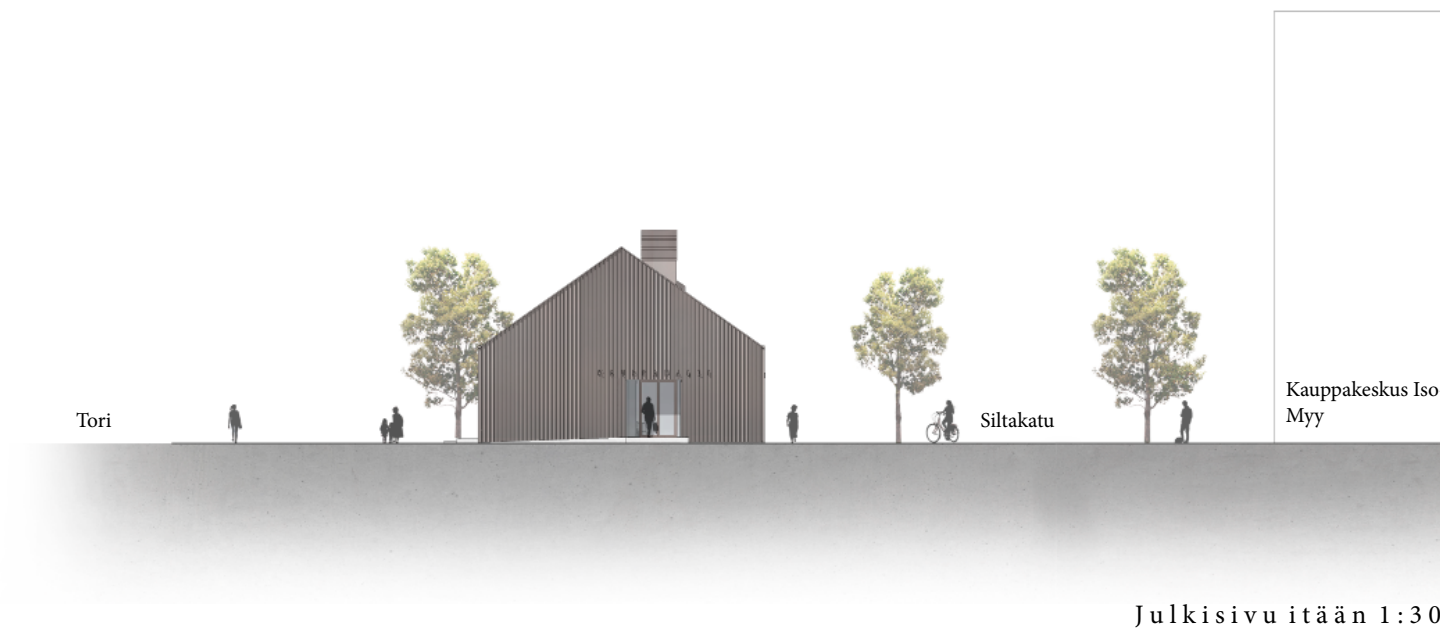
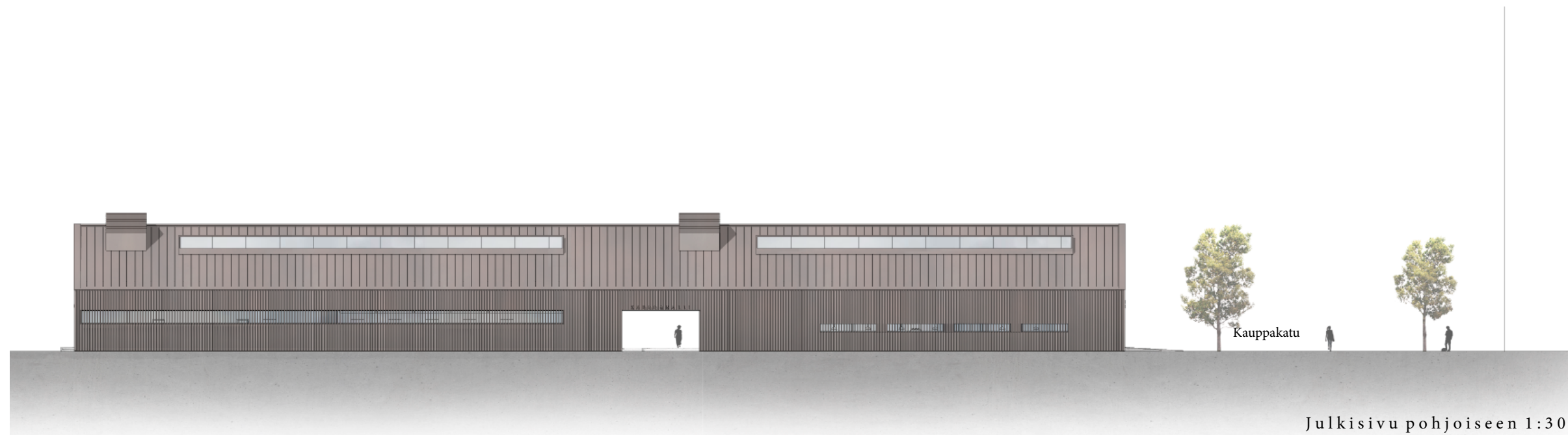
4.2 Konsepti

Tavallisesti kauppahallit Suomessa ovat torin laidalle sijoittuvia pitkiä, rungottaan suoraa rakennuksia, joiden pitkittäin kulkevia käytäviä myyntikojut reunustavat.²⁸ Suunnitelmani kauppahalli on pitkä, kapea ja sijoittuu torin laitaan. Myös harjakattoinen perushahmo viittaa menneeseen. Tavoitteena olikin yhdistellä perinteisen kauppahallin palveluja ja tunnelmaa, moderniin ja pelkistettyyn ulkoasuun sekä esittää uusia ideoita kauppahallin toiminnalle. Pysin suunnitelmassani huomioimaan niin torin historian kuin tämän päivän ympäristön ja rakenteet.

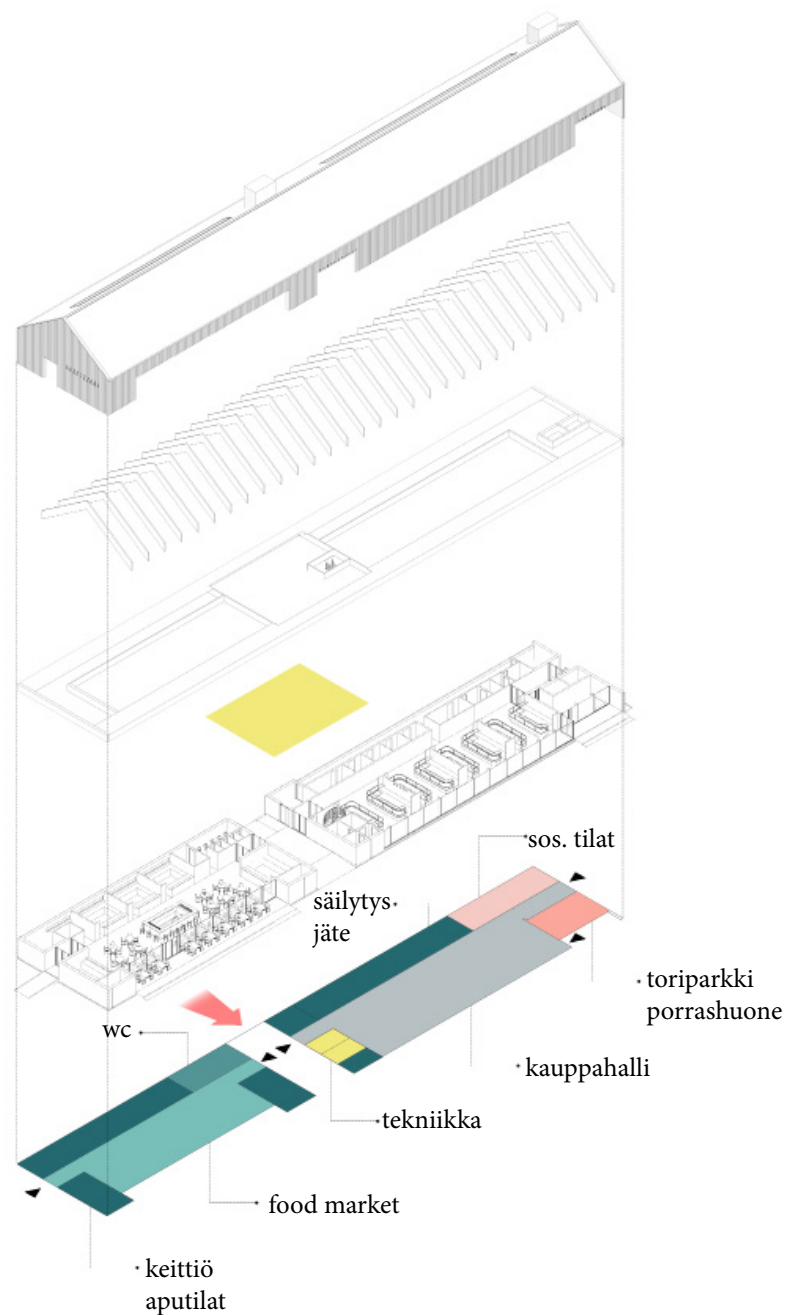
Kauppahallin takana sijaitsevan ostoskeskuksen taholta on esiintynyt vastustusta kauppahallin torin pohjoislaidalle sijoittamista kohtaan.²⁹ Tämän olen huomionnut puhkaisemalla kauppahallin kauppakeskuksen sisäänkäynnin kohdalta kahteen toiminnallisesti eriävään osaan. Näin säilyy esteetön kulku kauppakeskuksesta torille. Tämä kulkuaukko toimii myös porttiaiheena, josta torille saapuessa näkyy sen keskellä sijaitseva juomavesilähde. Kauppahallin läpi on esteetön kulku myös pitkittäissuunnassa sen aukiolo aikoina. Toimintojen jakaminen selkeästi palvelujen luonteen mukaan, mahdollistaa rakennuksen vuorokautisen käyttöajan pidentämisen. Näin rakennus aktivoi paremmin torin ympäristöä. Myös rakennuksen huolto tapahtuu kulkuaukon kohdalta. Molempien osien sisäänkäynti sekä jätetila ovat välittömässä läheisyydessä, joten tavarantoimittajat ja jäteauto voivat toimia yhdellä pysähdyksellä. Huoltoajo tapahtuu torin ja Siltakadun kevyen liikenteen kadun kautta.

²⁸ Gyllenberg, 2007 s. 8
²⁹ Kainulainen, 2018

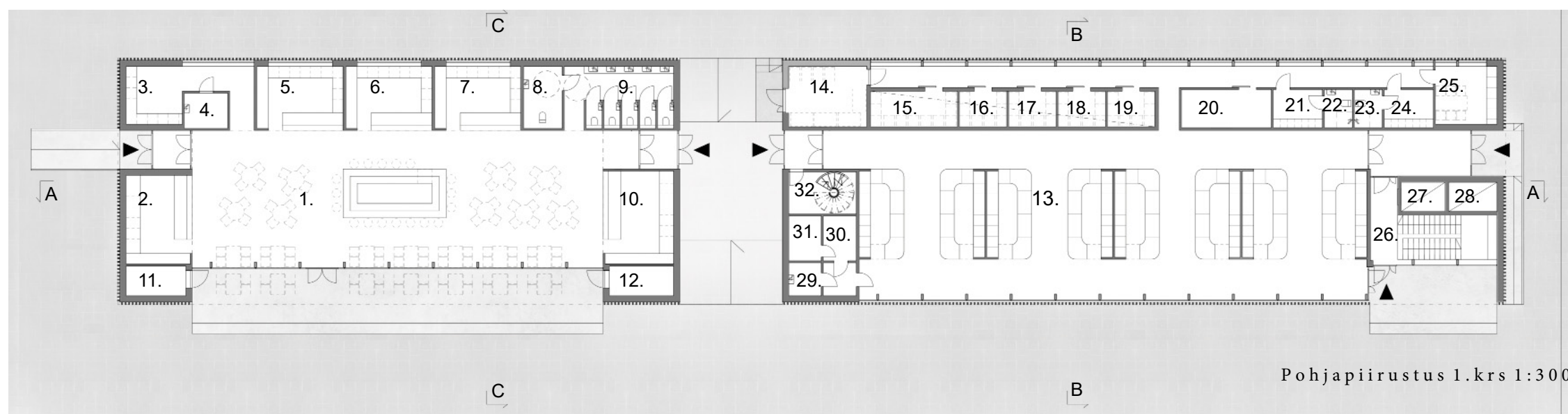
Aksonometria, tilojen jakautuminen

4.3 Tilaohjelma

Kauppahallin tilaohjelman olen muodostanut ravintola- ja kahvilasuunnittelun ohjekortteja sekä maailmalla että Suomessa viime vuosina rakennettuja kauppahalleja tutkien. Kauppahallien remonttien hankesuunnitelmista oli myös hyötyä ja niistä kävi ilmi muun muassa tarve kehittää vanhojen kauppahallien säilytystiloja ja pyrkimys keskittää niitä remonttien yhteydessä.³⁰ Näin syntyi pohjaratkaisu, jossa voimakkaasti torille avautuvia julkisia päätiloja reunustavat aputilojen vyöhykkeet. Koska suunnitelmalle ei ollut tilajaa ja todellisia tilatarpeita ei ole tiedossa on tilaohjelmakin konseptimainen ja suuntaa antava.

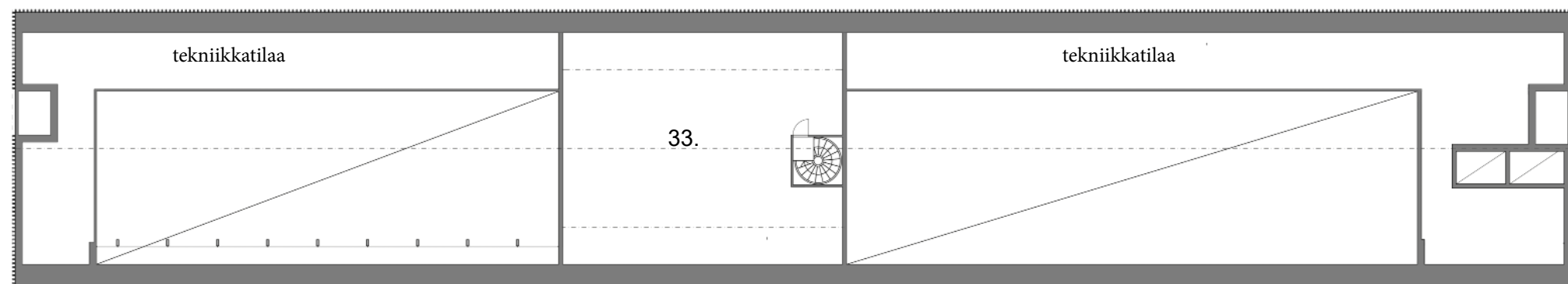
Myös olemassa olevat torin rakenteet toivat omat haasteensa pohjasuunnitteluun. Juuri valmistuneen torin alaisen pysäköintialueen vuoksi en suunnitellut halliin kellaritiloja vaan sijoitin kaikki tilat iv-konehuonetta lukuun ottamatta yhteen tasoon. Torin koillisreunassa sijaitseva Toriparkin sisäänkäynnin maanpäällinen osa puretaan ja porrashuone integroidaan osaksi kauppahallia. Portaikko, hissi ja parkkihallin ilmanvaihtokanavat säilyvät nykyisillä sijoillaan. Näin syntyy myös luonnollinen suora yhteys kauppahallista Toriparkkiin. Pyrkimyksellä mahdollisimman kapeaan rakennusmassaan olen halunnut varmistaa sen, että torin uudella lavalla järjestettävälle tapahtumille jää riittävästi tilaa.

³⁰ Turun kaupunki, 2012, s. 12, 16

Kerrosala 1036 k-m²

1. food market 226,5 m ²	9. wc:t 22,0 m ²	17. kylmäsäilytys, hevi 5,5 m ²	25. taukotila 11,5 m ²
2. keittiö1 19,0 m ²	10. keittiö5 20,5 m ²	18. kylmäsäilytys, kala 5,5 m ²	26. porrashuone parkkihalliin 7,0 m ²
3. tiskaus 19,0 m ²	11. ulkokaluste varasto1 6,0 m ²	19. kylmäsäilytys, liha 5,5 m ²	27. toriparkki hissi
4. siivouskomero 5 m ²	12. ulkokaluste varasto2 6,5 m ²	20. kuivasäilytys 11,5 m ²	28. toriparkin iv-kuilu
5. keittiö2 17,5 m ²	13. kauppahalli 295,0 m ²	21. pukuhuone1 6,0 m ²	29. siivouskomero 3,5 m ²
6. keittiö3 17,5 m ²	14. jätehuone 15,0 m ²	22. kph 3,5 m ²	30. sähköpääkeskus 5,0 m ²
7. keittiö4 17,5 m ²	15. pakka-varasto 10,0 m ²	23. kph2 3,5 m ²	31. lämmönjakohuone 5,0 m ²
8. inva-wc 8,0 m ²	16. kylmäsäilytys, maitotuotteet 5,5 m ²	24. pukuhuone2 6,0 m ²	32. porrashuone 9,5 m ²
			33. iv-konehuone 105,0 m ²

Pohjapiirustus 2.krs 1:300

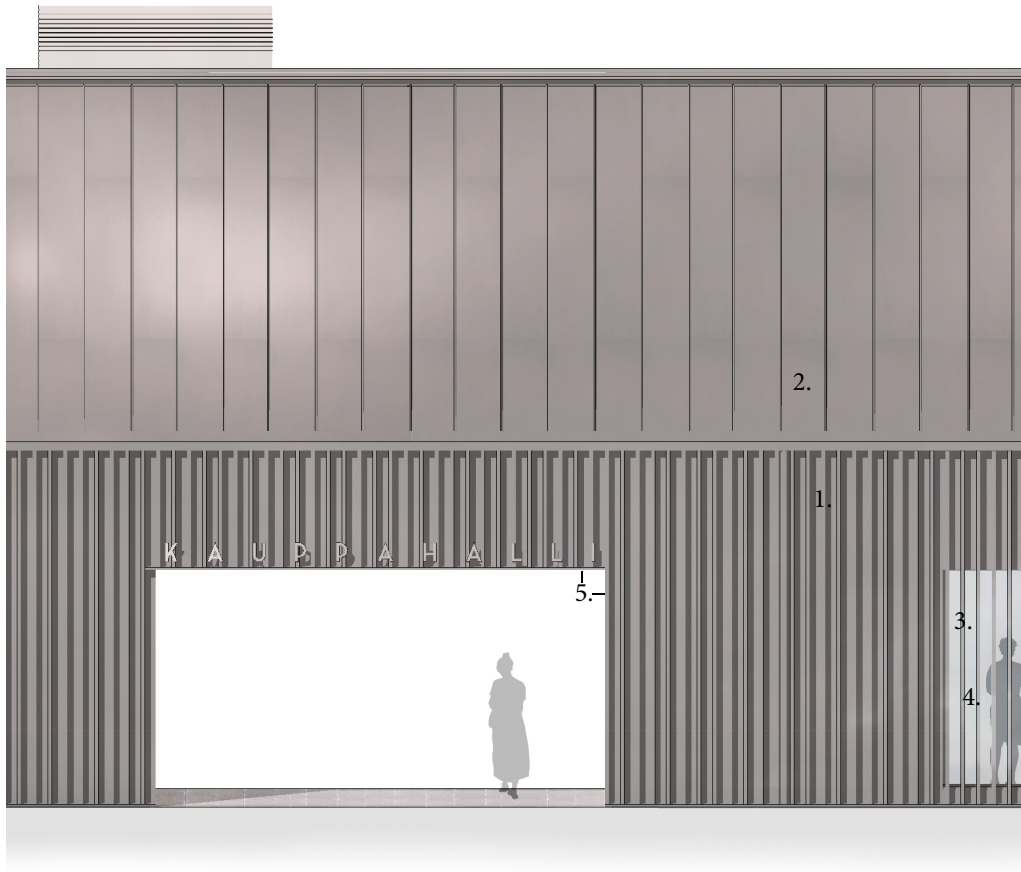

Näkymä torilta

4.4 Ulkoarkkitehtuuri & julkisivut

Kauppahallin julkisivumateriaaliksi valikoitui kupari. Se tuntui luonnolliselta valinnalta ottaen huomioon kauppahallin ympäristön: vastikään valmistunut torilava on verhoiltu kuparilla ja se on näkyvä materiaali myös kaupungintalossa ja viereisessä pankkitalossa. Lisäksi Joensuun toisen kauppahallin julkisivuissa oli alkuperäisen suunnitelman mukaan tarkoitus käyttää pronssia ja kuparia. Kuparinen julkisivu tuo rakennukselle arvokkuutta ja korostaa sen asemaa julkisena rakennuksena. Julkisivujen patinoituminen luo kauppahallille persoonallisen ja elävän ilmeen sen muutuessa vuosien kuluessa. Kuparilevyt on taivutettu profiliin, mikä elävöittää julkisivua entisestään ja tuo rakennukseen pienimittakaavaisuutta.

Profilijulkisivun idean on myös liittää ikkunoiden edustojen kuparisäleiköt yhdeksi kokonaisuudeksi muun julkisivun kanssa. Säleiköiden ansiosta rakennuksen pohjois-sivun aputiloja on voinut avata katutilaan. Samalla ne säilyttävät julkisivun solidin ilmeen ja elävöittää katutilaa valon siivilöityessä niiden läpi. Säleiköt pitävät huolen myös aputilojen yksityisyydestä ja kauppahallin varjostamisesta liialta auringon valolta. Lisäksi niillä on olennainen rooli myös julkisivusommitelman kannalta. Sadevesijärjestelmätkin sulautuvat muuhun julkisivuun, kun räystäskourut asettuvat profilijulkisivun päälle ja syöksytorvet sen syvennyksiin. Kuparijulkisivu on vedetty sokkeleiden päälle, yhtenäisen ilmeen ja valumajälkien näkymisen estämisen vuoksi betonisessa sokkelissa. Yleisestikin rakennuksen ulkohahmossa on pyritty pelkistettyyn ja minimalistiseen lopputulokseen. Sitä on rikottu harkitusti puulla verhoilluilla syvennyksillä, jotka samalla henkivät sisätilojen tunnelmaa.

Julkisivuote 1:100

Julkisivumateriaalit

1. muotoon taivutettu kuparilevy, vahvuus 1,5mm
2. konesaumattu kuparikatto
3. muotoon taivutettu kupari säle 50x110mm, vahvuus 1,5mm
4. lasi, kirkas
5. syvennysten seinä- ja alakattopinnat kuusirima 28x45mm, kuultokäsittely

4.5 Sisätilat ja materiaalit

Kauppahallin lämminhenkiset ja kutsuvat sisätilat luovat voimakkaan kontrastin kupariverhottuun ulkoilmeeseen. Sisätiloja hallitsee puu. Seinät ja katto ovat pääasiassa verhoiltu kuultokäsittellyllä kuusirimalla, mikä puolestaan jatkaa ulkopuolen yksiaineisuuden teemaa. Verhous toteutetaan siten, että rimoista ja mustaksi maala-tuista rakennuslevyistä muodostetaan elementtejä, jotka asennetaan seiniin ja kattoon. Näin minimoidaan näkyvät ruuvit ja helpotetaan asennusta. Puun parina betonilattia täydentää rakennuksen materiaalipalettia. Nämä muodostavat useita kertoja hyväksi todetun yhdistelmän. Kupariset yksityiskohdat vielä viimeistelevät sisätilat ja yhdistävät niitä ulkoarkkitehtuuriin.

Puisen lämpimän tunnelman lisäksi sisätilojen silmiinpistävimmät elementit ovat suuret pohjoislappeen kattoikkunat, joista tulvii miellyttävää tasaista pohjoista valoa. Kattoikkunat muodostuvat peräseinän ja etelälappeen alakaton leikkauslinjoista. Ne tuovat myös rakenteellisuutta sisäarkkitehtuuriin paljastaen kattoa kannattavat suuret liimapuupalkit. Sisäverhous jatkuu aivan kattoikkunoiden lasiin asti, jotta sisältä päin katsottuna lopputulos olisi mahdollisimman pelkistetty. Kattoikkunat ja osittain näkyvät kattorakenteet tuovat perinteistä kauppahallin tunnelmaa. Ylävalo ja näkyviin jätetyt kattorakenteet ovat tyypillinen piirre vanhoissa kauppahalleissa.

Sisätiloissa on pyritty selkeyteen myös sillä tavoin, että keittiöiden ja muiden voimakasta ilmanvaihtoa vaativien tilojen ilmanvaihtokanavat on piilotettu umpiseinien taakse, jossa ne kulkevat iv-konehuoneeseen. Näin kauppahallin sisätilojen tärkein elementti, eli sen kattomaailma jää mahdollisimman vapaaksi.

4.6 Perinteinen kauppahalli

Kauppahallin jakaminen muodostaa kaksi palveluiltaan eriävää osaa. Idän puoleiseen osaan sijoittuu perinteinen kauppahallipuoli myyntikojuineen. Aamuauringon noustessa idästä kauppahallipuoli avataan ensimmäisenä. Sieltä voi löytää muun muassa Pielisen tuoretta kalaa, herkullisia juustoja, vihanneksia ja hedelmiä, karjalaisia leipomotuotteita sekä kauniita käsitöitä.

Myyntipisteet ovat ryhmitelty keskelle hallia kahden yksikön saarekkeiksi. Näin halliin ei muodostu pitkiä käytäviä ja tila on mielenkiintoisempi. Saarekkeilla on haettu torimaista tunnelmaa niiden tuodessa mieleen torin myyntikojut, jotka ovat usein ryhmitelty muutaman kojun yksiköiksi. Kojujen ympäri voi rauhassa kierrellä tutustuen tarjolla oleviin tuotteisiin ja odottaessa palveluvuoroaan tarkkailla torin menoa. Luonnoksessa myyntipisteitä on esitetty kahdeksan, mutta ne ovat helposti jaettavissa peräti kuudeksitoista pienemmäksi yksiköiksi. Ajatuksen on että kaikki myymälät ovat toiminnassa kauppahallipuolen ollessa avoinna, mutta yksittäinen myyntipiste on suojattavissa sivulta vedettävillä rullakaltereilla.

Kauppahallin kummankin puolen yhteiskäytössä olevat keskitetyt kylmä-, pakkas- ja kuivavarastot ovat sijoitettu tälle puolelle. Näiden lisäksi jokaiseen myyntipisteeseen ja keittiöön on myös mahdollista toteuttaa lisäsäilytystilaa. Käynti pysäköintihalliin, henkilökunnan tilat ja jäähdytetty jätetuone löytyvät tämän puolen päädyistä.

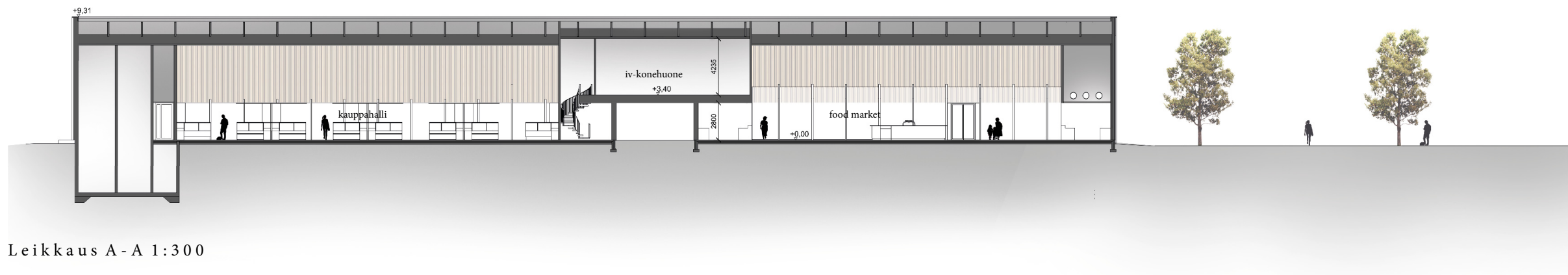

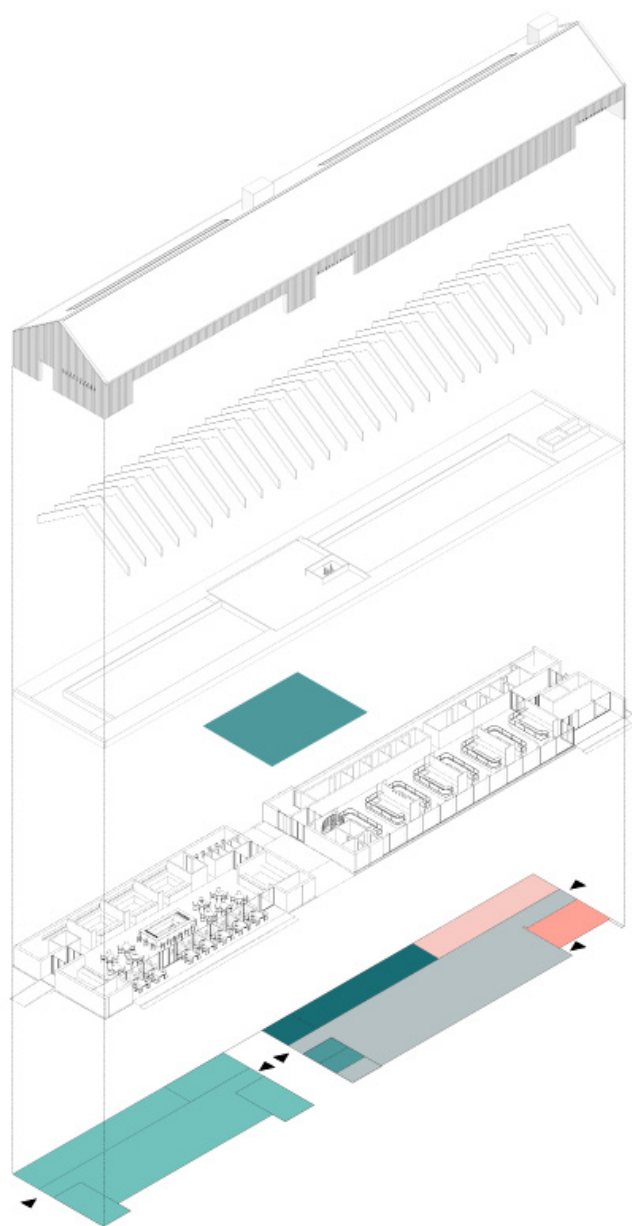
4.7 Food market

Lännenpuoleiseen osaan sijoittuu ravintolapalvelut, jotka toimivat maailmalta Suomeenkin rantautuneen food court -konseptin tapaan. Sieltä löytyy viisi keittiötä, jotka kaikki valmistavat oman teemansa mukaista ruokaa. Keittiöt olisivat vapaasti yksittäisten tahojen vuokrattavissa, jotta saavutettaisiin mahdollisimman laaja kirjo eri makumaailmoja. Ravintolat hyödyntäisivät kauppahallipuolella myytäviä elintarvikkeita. Näin molemmat puolet tukisivat toistensa toimintaa. Keittiöiden lisäksi salin keskellä palvelee baari. Kaikilla ravintolapalveluilla on yhteiset asiakaspaikat, joten jokainen seurueen jäsen voi valita mieleisensä ruuan ja juoman ja silti nauttia ne yhdessä pöytäseurueessa. Helsingin Kampin kauppakeskuksessa sijaitseva 6k on esimerkki tällaisesta konseptista. Siellä kuusi eri ravintolaa jakaa yhteisen tarjoilualueen.

Kun kauppahallipuolella myynti on pyörinyt jo monta tuntia, food market avaa ovensa arkisin lounastajille. Viikonloppuisin tarjolla voisi olla myös aamiaisia ja brunseja. Kauppahallin ravintolapuoli palvelee myöhäiseen iltaan asti, joten se on myös erinomainen paikka istua iltaa ystävien seurassa. Kaikilla ravintolapalveluilla on yhteiset huoltotilat, jotka sisältävät siivouskomeron sekä keskitetyn astianpesualueen. Kauppahallin wc-tilat on luonnollisesti sijoitettu ravintolapuolelle. Nykyaajan hengen mukaisesti wc-tiloja ei ole jaettu sukupuolen mukaan.

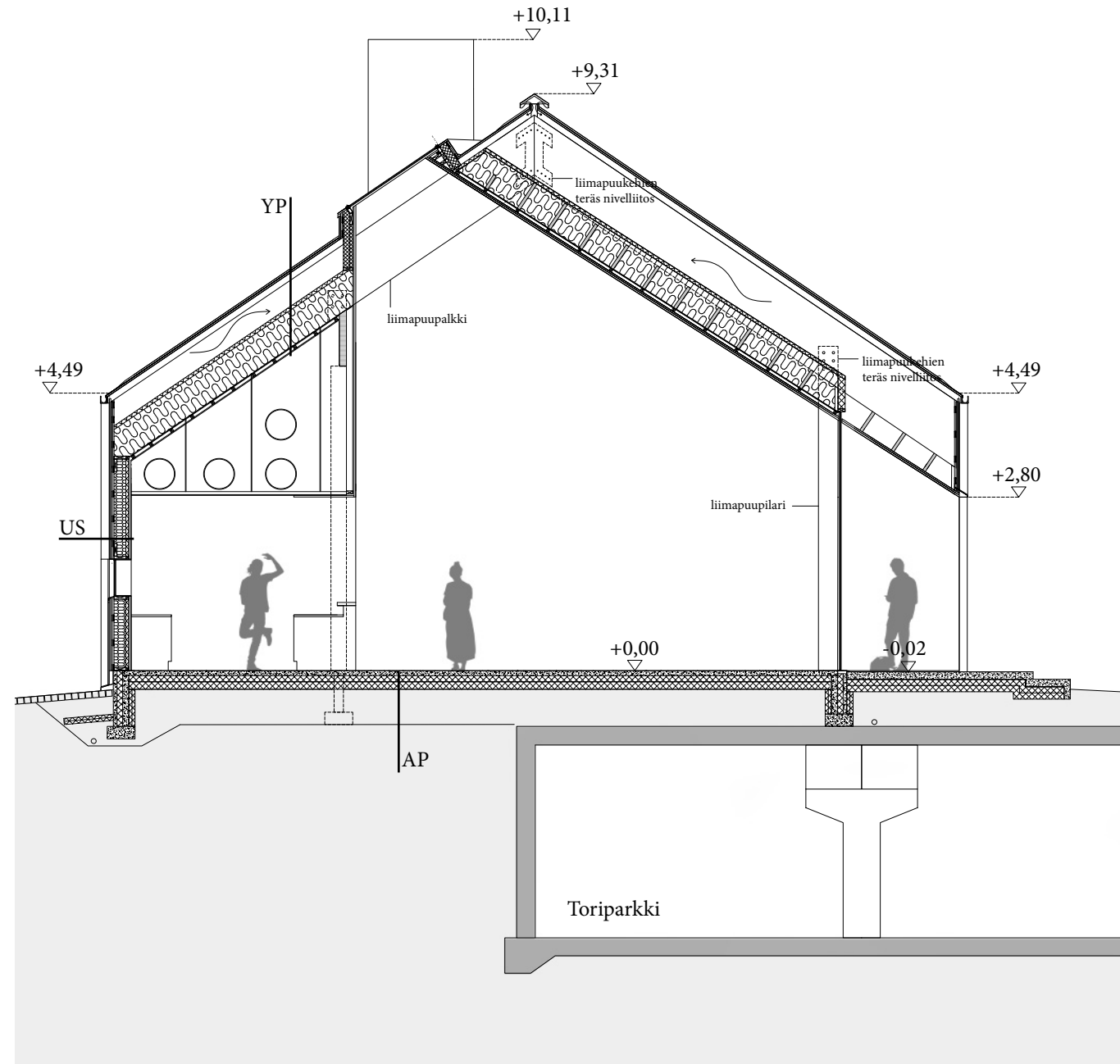
Aksonometria, palo-osastot

4.8 Rakenteista

Kauppahallin rungon rakennusmateriaaliksi puun valinta tuntui julkisivumateriaalin valinnan taivoin luonnolliselta. Rakennuksen koko, Joensuun historia puukaupunkina ja Pohjois-Karjala metsäisenä alueena puolisivat kaikki sen valintaa. Puun ominaisuudet uusiutuvana kotimaisena raaka-aineena puhuivat myös sen puolesta. Kauppahallin kantavana rakenteena toimivat massiiviset liimapuupalkeista terässidoksin kootut kehät. Ne ovat myös olennainen osa etenkin rakennuksen sisätilojen arkkitehtuuria. Muuten seinät ovat niin ulko- kuin väliseinienkin osalta rankarakenteisia. Rakennus jäykistetään levyjäykistyksin. Hallin koko mahdollistaa sen saamisen P3-paloluokkaan, mikä helpottaa rakennuksen toteuttamista. Näin rakenteilla ja pinnoilla ei ole palonkestovaatimuksia. Rakennuksen kerrosala on yhteensä 1036 k-m² ja kun se osastoidaan siten, että yksittäisen palo-osaston koko ei ylitä 400m² sen toteuttaminen P3-paloluokassa on mahdollinen.³¹

Rakennuksen tekniset asennukset on pyritty samaan mahdollisimman pitkälti piiloon. Ne kulkevat päätyjen ja rakennuksen pohjoispuolen umpiseinien sisällä poissa näkyvistä. IV-konehuone on sijoitettu keskelle rakennusta toiseen kerrokseen ja näin palvelee kumpaakin kauppahallin puolta. Rakennuksen pituuden vuoksi yläpohja tuulettaa koko sen matkalta räystäiltä ja harjalta. Pitkät kattoa halkovat kattoikkunat on nostettu vesikattopinnasta niin korkealle, että yläpohja on mahdollista tuulettaa myös niiden alapuolelta.

³¹ Puuinfo, 2018, s. 20

Rakenneleikkaus C-C 1:100

Yläpohjarakenne

konesaumattu kuparikate + vaimennuskaista 5x50mm
 aluskate, siroitteeton bitumikermi
 rakennuslevy 25 mm, esim osb-kattolevy
 korotusrima 100mm
 kantava rakenne, liimapuupalkit 900x115mm
 tuulensuojavilla 50mm
 lämmöneriste, puhallusvilla 500mm
 höyrynsulku
 rakennuslevy 6mm
 koolaus 48x48mm
 rakennuslevy 25mm, mustaksi maalattu
 kuusirima 28x45mm, kuulto maalattu

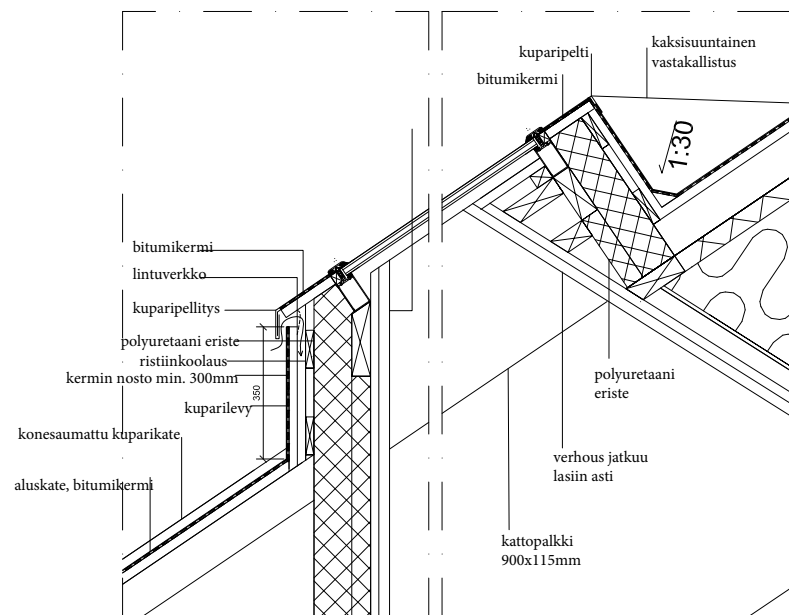
Ulkoseinärakenne

julkisivuverhous,
 muotoon taivutettu kuparilevy
 rakennuslevy 25 mm
 ristiinkoolaus, 22+22mm
 tuulensuoja, kipsilevy 9mm
 kantava rakenne, puurunko 48x198mm
 höyrynsulku
 + lämmöneriste mineraalivill 200mm
 koolaus 48x48mm
 +lämmöneriste 50mm, mineraalivailla
 sisäverhous+pintakäsittely

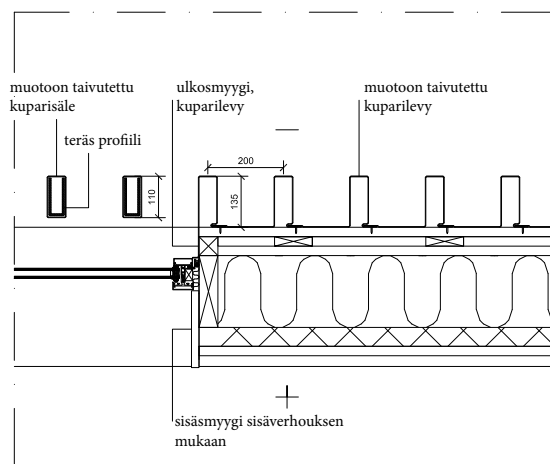
Alapohjarakenne

teräsbetonilaatta 80mm, kuivasirotepinna, hiottu,
 suodatinkangas
 lämmöneriste,
 polystyreeni 250mm
 tasaushiekka
 suodatinkangas
 salaojituserros

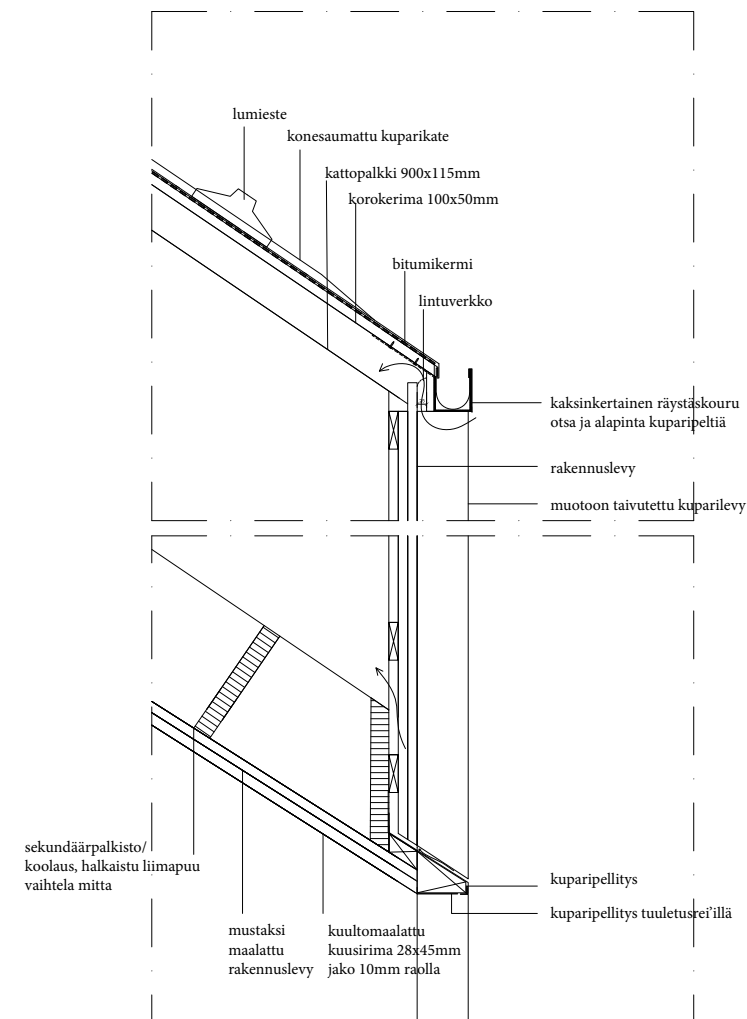

Kattoikkuna leikkaus 1:20

Seinä vaakaleikkaus 1:20

Räystäsleikkaus 1:20

L o p u k s i

Diplomityö antoi oivallisen mahdollisuuden tutustua Suomen ja erityisesti kotikaupunkini Joensuun kauppahalleihin ja niiden historiaan. Työn myötä perehdyin ravintola-, kahvila ja liikerakennuksen suunnitteluun, joihin ei ole opintovuosieni aikana juurikaan ollut tarvetta vielä syventyä. Lisäksi sen myötä tutustuin itselle entuudesta vieraisiin rakenneratkaisuihin. Koska suunnitelmalla ei ollut tilaajaa, muodostin myös tilaohjelma itse. Tämä nosti suunnittelun haastavuutta ja teki työstä selvästi aiempia harjoitustöitä ja työtehtäviä henkisesti kuormittavamman. Uskon tämän kuitenkin antaneen paljon tulevaisuutta ajatellen. Diplomityön sijoittuminen Joensuuhun on luonnollinen päätös koulu-uralleni, koska sieltä kaikki alkoi vuonna 1999.

Kiitokset

Kiitos diplomityöni ohjaajalle Janne Pihlajaniemelle, sekä koko Oulun Yliopiston Arkkitehtuurin yksikön henkilökunnalle hyvästä opetuksesta.

Kiitos Tapani Takkuselle kärsivällisyydestä ja joustosta työaikojen suhteen.

Kiitos Otto Heinoselle, Silja Suitialalle, Panu-Petteri Kujalalle, Niko Liiakselle ja muille ystäville kannustuksesta ja tärkeistä kommentteista.

Kiitos rakkaille vanhemmilleni korvaamattomasta tuesta.

Lähdeluettelo

Kirjalliset lähteet

Gyllenberg, Petra. (2007) *Tuoksua ja tunnelmia: Kauppahallit Suomessa*. Helsinki: Multikustannus Oy.

Elsinen Pertti. (1998). *Kappale kadonnutta kaupunkikulttuuria. Vanhan kauppahallin nousu ja tuho. Teoksessa Elämää entisajan Joensuussa. Joensuun kaupunki 1948-1998*. Toim. Tuunainen Pasi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Julkaisut

Rakennustieto. (2014). RT 94-11164, Ravintolat ja kahvilat.

Rakennustieto. (2010). SIT 55-610073, Tiskikalusteet.

Elektroniset lähteet

Piiparinen, Pekka. (2011). *Kun Rakennus ei kuollutkaan, Tilan ja paikan merkitys Joensuun puisen kauppahallin uudelleenrakentamisyhtymyksissä*. Yhdyskuntasuunnittelu, vol.49:4.
URL <http://www.yss.fi/yhdyskuntasuunnittelu-lehti/kirjoituksia-vuosien-varrelta/>. haettu 5.4.2019.

Piiparinen, Pekka. (2011). Kulttuuri- ja rakennushistoriallinen selvitys, Joensuun keskustan osayleiskaava. Joensuun kaupungin teknisen viraston kaavoitus.
URL http://www.maisemat.fi/database/artikkelit/files/files/Kultt_hist_selvitys.pdf. haettu 5.4.2019.

Vehkasalo, Jussi. (16.5.2017). Tällainen tulee Hakaniemen hallin kolmen miljoonan evakkotilasta. Helsingin uutiset.
URL <https://www.helsinginutiset.fi/artikkeli/520570-video-tallainen-tulee-hakaniemen-hallin-kolmen-miljoonan-evakkotilasta>. haettu 12.1.2019.

Archdaily. (2016). Östermalm's Temporary Market Hall / Tengbom.
URL <https://www.archdaily.com/788616/ostermalms-temporary-market-hall-tengbom>. haettu 12.1.2019.

Archdaily. (2017). Malmö Saluhall / Wingårdh Arkitektkontor AB.
URL <https://www.archdaily.com/870949/malmo-saluhall-wingardh-arkitektkontor-ab>. haettu 12.1.2019.

Kangasalankauppahalli
URL <http://www.kangasalankauppahalli.fi/>. haettu 6.7.2019.

Hentunen, Karita. (5.9.2016). Mauno Tuomiston haastattelu, Karjalainen.
URL <https://www.karjalainen.fi/uutiset/uutis-alueet/maakunta/item/115739>. haettu 5.4.2019.

Joensuun kaupunki. (2019). Yleisötilaisuuden esitys 31.1.2019.
URL <https://www.joensuu.fi/-/kauppatori-ja-ymparisto>. haettu 20.2.2019.

Joensuun kaupunki. (2019). kaavaselostus: luonnos.
URL <https://www.joensuu.fi/-/kauppatori-ja-ymparisto>. haettu 19.7.2019.

Joensuun kaupunki. (2019). Kauppatorinkyselyn tulokset 1.3.2019.
URL <https://www.joensuu.fi/-/kauppatori-ja-ymparisto>. haettu 20.2.2019.

Turun kaupunki. (5.4.2012). kauppahallin hankesuunnitelma.
URL <http://ah.turku.fi/kh/2012/0507013x/Images/1150553.pdf>. haettu 20.2.2019.

Kainulainen, Jaana. (4.6.2018). PKO haluaa rakentaa kauppahallin torin aurinkoiselle laidalle - Ison Myyn omistajat vastustavat jyrkästi. Karjalainen.
URL <https://www.karjalainen.fi/uutiset/uutis-alueet/talous/item/184606>. haettu 20.2.2019.

Puuinfo. (2018). Paloturvallinen puutalo - Asuin- ja toimitilarakentaminen (Palokirja 2018). URL <https://www.puuinfo.fi/paloturvallinen-puutalo-asuin-ja-toimitilarakentaminen>. haettu 20.2.2019.

Kuvalähteet

Kuvien käyttöön on lupa ja niiden lähteet ovat mainittu kuvateksteissä. Muussa tapauksessa kuvat ovat tekijän.

Liitteet
Planssipienennökset

Näkymä vapaudenpuistosta

Joensuun kauppahalli

seemalirustus 1:500

Tiivistelmä

Diplomityöni on suunnitelmajoinninen työ, jossa esitän oman ehdotuksen Joensuun uudeksi kauppahalliksi. Joensuun edellisen kauppahallin purettiin torin eteläiseltä puolelta vuonna 2016. Purkamispäätöksestä lähtien olen seurannut keskusteluita siitä, tuleeko Joensuun torilla olemaan tulevaisuudessa kauppahallia vai ei. Olen itse Joensuuta kotona ja asun siellä valtaosan elämästäni. Oma kiinnostukseni ja hankkeen ajankohtaisuus johti minut valitsemaan kyseisen aiheen diplomityöksi. Työ perustuu todelliseen tulevaan hankkeeseen, mutta se on tehty täysin riippumattomasti muista tahoista.

Diplomityöni koostuu kirjallisesta selvitysohjeesta ja kauppahallin suunnitelmasta. Kirjallisessa osassa käyn läpi yleisesti Suomen kauppahallien historiaa ja pohden kauppahallien merkitystä kaupungille ja sen asukkaalle. Keskityn erityisesti Joensuun vanhoihin kauppahallisiin, joita on ollut kaiken kaikkiaan kaksi. Teen myös tilannekatsauksen siitä, mitä Joensuun torilla on lähivuosina tapahtunut ja missä vaiheessa kauppahallihanke on.

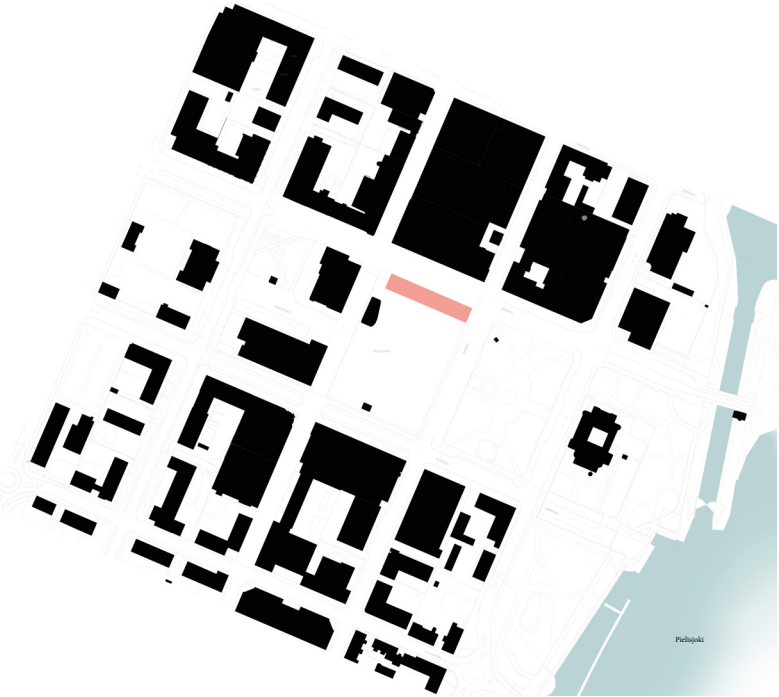
Toisessa osassa esittelen kauppahallisuunnitelmani. Esittelen suunnitelmassani ideota, kuinka kauppahallin sijoituspaikan tuomia haasteita voisi ratkaista, sekä uudenlaisen kauppahallikonseptin, jossa kauppahalli koostuu kahdesta erillisestä palvelualueesta eriytyneistä osista. Tämän ansiosta kauppahallin palvelualue voidaan jakaa portaittain ja rakennus pysyy aktiivisena varhaisesta aamusta myöhäiseen iltaan saakka. Suunnitelmassa olen pyrkinyt huomioimaan Joensuun historian, torin alueen nykytilan, sen ympäristön sekä kauppahallin toiminnan nykytarpeet.

Abstract

My master's thesis is a design oriented work, where I present my proposal for a new market hall to city of Joensuu. The previous market hall was demolished from the south side of the market square in 2016. Since then I have followed the discussions on whether there will be market hall or not in Joensuu market place in the future. I am from Joensuu and have lived there most of my life. My own interest and the topicality of the project led me to choose this topic for my thesis. The work is based on a real future project, but it has been done in completely independence from others.

My thesis consists of a written commentary and a design of the market hall. In the written part I will go over the history of Finnish market halls and discuss their importance for the cities and their inhabitants. I focus especially on the two old market halls of Joensuu. I also review what has happened in the Joensuu Marketplace in the past few years and what is the current state of it.

In the second part, I will present my market hall design. I present ideas on how to solve the challenges posed by the location of the market hall and a new concept for the market hall, where it is divided into two distinct parts. This allows the hall's service hours to be staggered and the building to remain active from early morning until late at night. In the design I have tried to take into account the history of Joensuu, the current state of the square area, as well as modern needs of the contemporary market hall.

kaupunkirakennus 1:2000

Joensuun kauppahalli

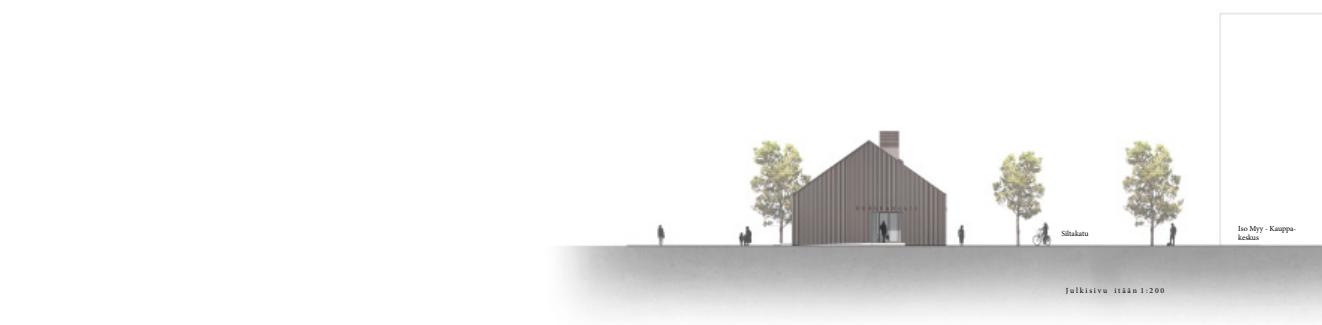
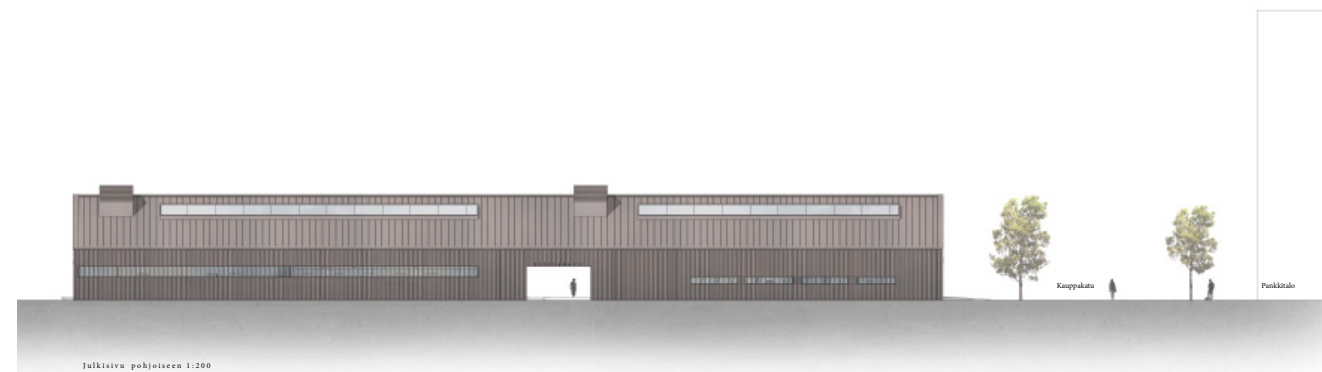

Näkymä torilta

Joensuun kauppahalli

Markus Mutanen - Diplomitö - Oulun Yliopisto Arkkitehtuurin yksikkö - ohjaaja: Janne Pihlajaniemi - Marraskuu 2019

Joensuun kauppahalli

Markus Mutanen - Diplomitö - Oulun Yliopisto Arkkitehtuurin yksikkö - ohjaaja: Janne Pihlajaniemi - Marraskuu 2019

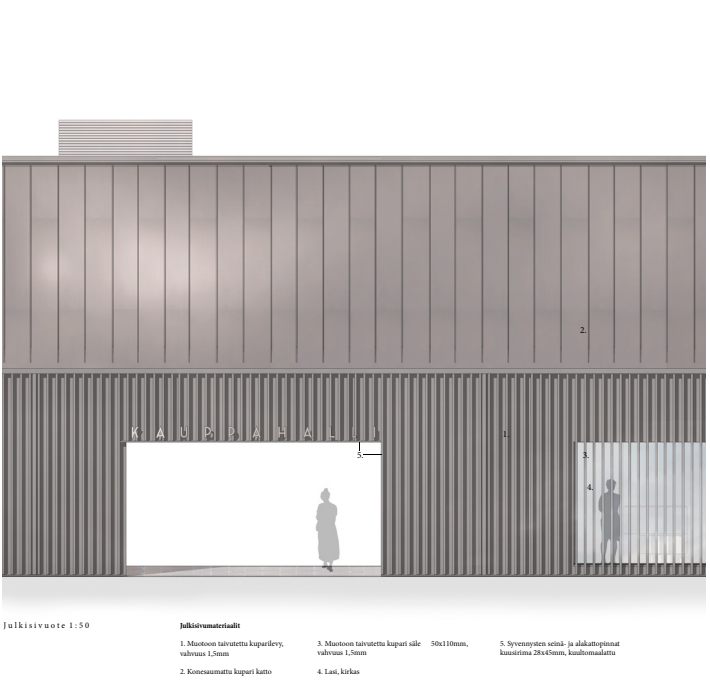
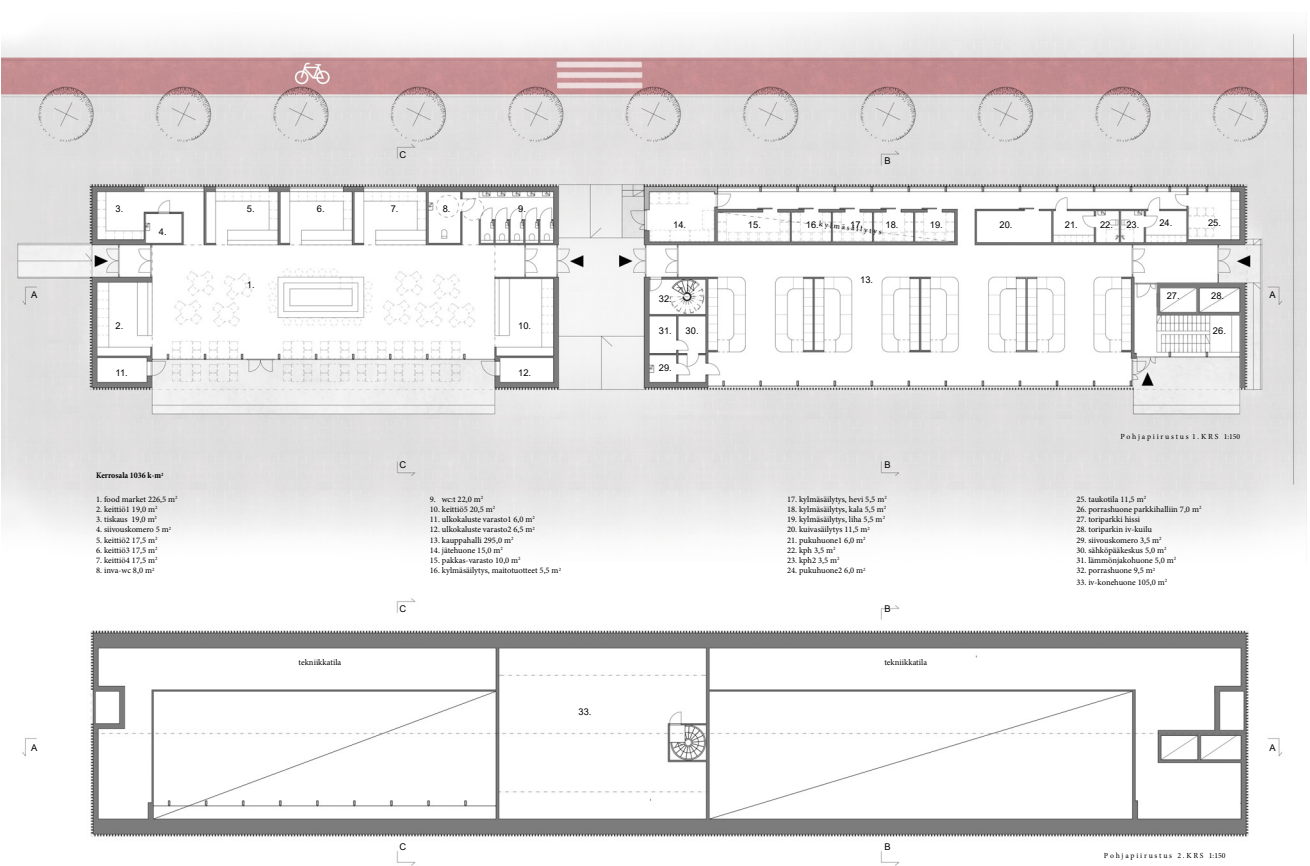

Näkymä kauppahallista

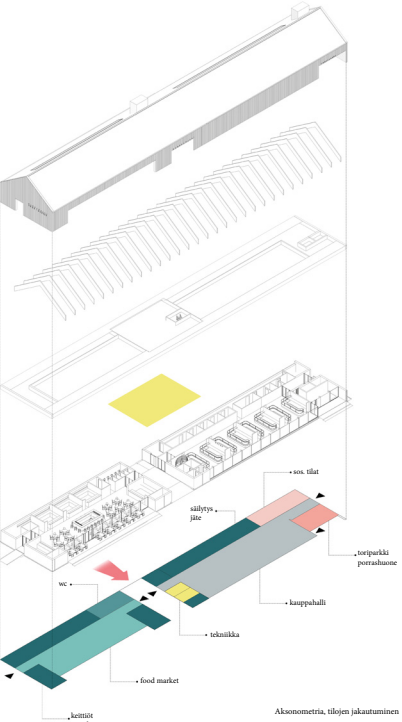
Joensuun kauppahalli

Markus Mutanen - Diplomityö - Oulun Yliopisto Arkkitehtuurin yksikkö - ohjaaja: Janne Pihlajaniemi - Marraskuu 2019

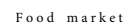

Joensuun kauppahalli

Markus Mutanen - Diplomityö - Oulun Yliopisto Arkkitehtuurin yksikkö - ohjaaja: Janne Pihlajaniemi - Marraskuu 2019

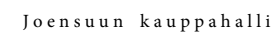

Joensuun kauppahalli

Markus Mutanen - Diplomityö - Oulun Yliopisto Arkkitehtuurin yksikkö - ohjaaja: Janne Pihlajaniemi - Marraskuu 2019

Markus Mutanen - Diplomityö - Oulun Yliopisto Arkkitehtuurin yksikkö - ohjaaja: Janne Pihlajaniemi - Marraskuu 2019

